

Ribera d'Ebre industrial

Les informacions que una de les infraestructures d'intel·ligència artificial previstes en el marc de la Unió Europea es podria instal·lar a la Ribera d'Ebre —concretament al polígon industrial que la Generalitat té al municipi de Móra la Nova— han revolucionat el territori per la importància del projecte i per les conseqüències que pot tindre en l'economia de la zona i en el seu futur com a centre d'atracció d'empreses tecnològiques i creació d'ocupació qualificada

Josep Bayerri Raga
periodista

A diferència de les dues comarques veïnes, Terra Alta i Priorat, conegudes per la seua producció agrícola —principalment la vinya i l'olivera—, la Ribera d'Ebre ha estat condicionada per les grans infraestructures i plantes industrials relacionades amb el riu Ebre, que la travessa de nord a sud. La Ribera va tenir també la seua importància agrària, com les altres dues comarques, i a més pel cultiu de l'ametller. Després, però, l'oferta de treball i els avantatges de l'arribada de capital la van deixar hipotecada a la presència industrial, mentre els conreus quedaven limitats principalment a la zona baixa i la producció fructícola vora el riu, des de Móra i Ginestar a Benifallet.

Flix ja s'havia convertit en una vila indústria a partir de 1897 amb l'arribada dels alemanys que construïren la planta electroquímica per produir clorur de sal i sosa càustica principalment. El 1910 tenia 3.275 habitants, aproximadament la mateixa

població que té ara, mentre cinquanta anys després arribaria als 5.418, dels quals miler i mig treballaven a la Fàbrica. A finals de segle arribaria la davallada amb la crisi d'ERCROS i les successives reduccions de la plantilla. Ara Flix lluita per superar-se i recuperar la importància perduda.

El 1955 el Govern espanyol va concedir l'aprofitament hidroelèctric del tram final de l'Ebre a l'INI. La conseqüència immediata fou la construcció dels grans embassaments de Mequinensa (1957) i Riba-roja (1962), que, a principis dels setanta, amb la central de Flix, produïen més de la tercera part del total del consum elèctric de Catalunya, tot i les centrals pirinenques que estaven en plena activitat. Les obres dels dos pantans van suposar una important aflluència de mà d'obra que es perllonga durant la dècada dels seixanta, especialment a Riba-roja, població que el 1960 va arribar als 3.000 habitants per tornar als actuals 1.128, semblant als que tenia fa dos-cents anys.

Els projectes d'embassament in-

cloïen també pantans a Xerta i Garcia que inundarien la part baixa de la Ribera d'Ebre, l'àrea agrícola més rica, des de Benifallet fins a Móra. En aquesta ocasió la reacció popular va tenir èxit i el 1960 es creava la CARE (Comissió d'Apoderats de la Ribera d'Ebre) que aconseguiria aturar-ho i endegar la flama resistent de la comarca que durant molts anys ha estat viva.

L'Estat espanyol continuava amb l'obsessió de considerar les terres catalanes de l'Ebre una mina de l'electricitat, cosa que s'ha vist ratificada els darrers anys amb la proliferació d'aerogeneradors. Fou l'any 1974, quan Flix estava a la cresta de l'onada, que es va autoritzar la construcció de la Nuclear d'Ascó. El poder de les empreses elèctriques va passar per sobre de la resistència social. Les expropiacions per ubicar la Central es van resoldre per imposició, com les obres de construcció de la planta; el 1983 entraria en servei el primer reactor i dos anys després, el segon. Val a dir, al cap i a la fi, que un ampli sector de la població era receptiu a l'oferta nuclear. De

El pont de les arcades que uneix les dues Mòres, un conjunt que s'apropa als deu mil veïns, gairebé la meitat de la comarca, que s'incrementarà amb el nou projecte.

fet, Ascó és un dels municipis amb la renda per càpita més alta, abundància de dotacions i serveis, pels recursos derivats de la presència de la central, mantenint una situació molt per sobre dels altres municipis de la Ribera. El cens de població està estabilitzat des de fa anys i tot va bé, però la proximitat del termini d'exploració nuclear i la clausura dels reactors ha despertat totes les alarmes.

Al seu moment, les grans obres i les inversions industrials van enlluernar Riba-roja, Flix i Ascó; les tres viles riberenques van arribar a pics importants de població i vitalitat, i ara estan preocupades per la proximitat de tornar al principi de la història. Han passat els anys i tot

ha canviat. La realitat efímera i l'oportunisme del capital les està obligant a replantejar el seu futur, intentant trobar nous objectius i projectes que en garanteixin la continuïtat.

El projecte de Móra la Nova entusiasma els habitants de la zona, com fou en el passat les obres dels pantans, la Química i la Nuclear. El missatge que els arriba des del poder, tant econòmic com polític, és el de la modernitat, la prosperitat i la riquesa per a joves i grans. Tant de bo siga així, però cal recordar les experiències anteriors i no oblidar que la prosperitat d'avui també té un preu a pagar, encara que siga a mitjà o llarg termini. ■